

Карапузова Н.

*кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти, природничих
і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка*

ЕКЗАМЕН У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти і на сьогодні залишається актуальною проблемою у вищій школі. Особливе місце в системі контролю посідає екзамен, яким передбачено зіставлення навчальних досягнень майбутніх фахівців з конкретними очікуваними результатами навчання з кожної дисципліни, визначеними освітньою програмою. Пошуки нових шляхів підвищення ефективності контролю знайшли відображення в наукових дослідженнях педагогів (А. Алексюк, В. Лозова та інші), в різних, розроблених закладами вищої освіти, Положеннях про організацію контролю та оцінювання якості навчання студентів, Положеннях про порядок проведення екзамену в дистанційній формі, Рекомендацій по використанню інформаційних технологій при організації контролю, тощо.

В їх основу покладено принципи самостійної роботи студентів та індивідуального темпу засвоєння навчального матеріалу, який поділено на окремі модулі, свободи вибору, змагальності та варіативності рівня засвоєння. Однак відсутність єдиного, розробленого із загальних педагогічних позицій і забезпечуючого викладачеві надійні орієнтири, підходів до контролю навчальних досягнень здобувачів освіти обумовили те, що екзамен продовжує не відповідати тому місцю, яке він повинен посідати в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи.

Нами було проаналізовано 605 екзаменаційних білетів з психолого-педагогічних дисциплін та методик викладання окремих предметів. Усі вони включали два-три запитання, які, зрозуміло, не могли охопити всього змісту предмета. За характером 17% запитань і завдань були репродуктивні, 81% - реконструктивні і лише 2% - творчі. В результаті опитування 47 викладачів, серед тих, які мають досвід прийому екзаменів від 5 до 20 років, 81% - відповіли, що формулюють екзаменаційні запитання відповідно пунктам та підпунктам планів прочитаних ними лекцій., 98% при формулюванні чітко дотримуються тексту програми, 2% - підбирають запитання пошукового, творчого характеру з посиланням до програми. В силу цього екзамен часто не відображає дійсних досягнень студентів.

Цьому свідченням були результати опитування 198 студентів. 68,5% опитаних відповіли стверджувально на запитання: "Чи великий різнобій в критеріях оцінок у різних викладачів?" На запитання, "Чи має значення настрої викладача на екзамені?", позитивну відповідь дали 83,2% студентів. На запитання, "Чи перевіряються на екзамені не тільки Ваші знання, але й уміння та навички?", позитивно відповіли 39,6%. З характером вимог на екзамені знайомі лише 48% студентів III курсу і 76% студентів I курсу. 89% - готуються до екзамену протягом останніх трьох днів. 73,7% опитаних при підготовці до екзамену обмежуються підручником і конспектом лекцій. Тільки 27,1% не користуються шпаргалками і підказками. 37,2% через три дні не змогли пригадати, що вони відповідали на екзамені.

Це спонукає викладачів не лише до глибокого з'ясування мети і завдань екзаменаційного контролю з того чи іншого навчального предмета, але й до свідомого вибору методів і засобів контролю, відповідних специфіці цього предмета. Саме такий підхід, на нашу думку, може забезпечити найбільшу ефективність екзамену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лекції з педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової. 2-е вид., доп. і випр. Харків : ОВС, 2010. 480 с.
2. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.